

Festiwal Filmowy Pięć Smaków

Festiwal Filmowy Pięć Smaków, organizowany przez Fundację Sztuki Arteria, jako jedyny w Polsce corocznie prezentuje najciekawsze filmy z krajów Azji Wschodniej i Południowo-Wschodniej.

Festiwal Filmowy Pięć Smaków (trzy pierwsze edycje jako "Kino w Pięciu Smakach") wyrasta ze społeczno-kulturowych projektów Fundacji Sztuki Arteria, mających na celu wzrost świadomości społecznej na temat obecności Wietnamczyków oraz innych społeczności cudzoziemskich w Polsce, w szczególności w Warszawie. Projekty takie jak *Wiet Nam Gra* (2005) czy *Podróż do Azji* (2006) oraz kolejne edycje festiwalu, wykorzystujące kreatywne techniki animacji społeczno-kulturowej, są rozpoznawane w środowisku organizacji pozarządowych jako przykłady dobrych praktyk w pracy ze społecznościami cudzoziemskimi oraz mniejszościami narodowymi i etnicznymi.

Projekty te okazały się odpowiedzią na lukę w przestrzeni wydarzeń kulturalnych miasta: *Podróż do Azji* została wyróżniona nagrodą Wdechy za najciekawsze wydarzenie kulturalne roku 2006 przez czytelników i dziennikarzy „Gazety Wyborczej Co Jest Grane”.

Po raz pierwszy festiwal odbył się w 2007 roku jako Przegląd Filmów Wietnamskich „Kino w Pięciu Smakach”. Zaprezentowano obszerną retrospektywę kinematografii wietnamskiej, pierwszą w Polsce i jedną z niewielu na świecie. W programie znalazły się najważniejsze, zdaniem selekcjonerów festiwalu, filmy zrealizowane przez wietnamskich twórców – zarówno tytuły akceptowane przez komunistyczny rząd Wietnamu, jaki i powstałe na emigracji, a w samym Wietnamie zakazane. Nie skorzystano więc z łatwej drogi współpracy z Ambasadą Socjalistycznej Republiki Wietnamu w Polsce i zdecydowano się na niezależne działanie. Ta postawa obowiązywała przy wszystkich następnych edycjach festiwalu, a niezależność polityczna wydarzenia jest konsekwencją priorytetowego traktowania wartości artystycznej i kulturoznawczej programu.

Od początku projekcjom filmowym towarzyszy bogaty program wydarzeń dodatkowych: wystawy, koncerty, debaty, spotkania z twórcami. Organizatorzy dbają też o stworzenie miłej atmosfery w festiwalowych kinach, przygotowując odpowiednią scenografię, serwując azjatyckie przysmaki.

W 2008 roku, po ewaluacji pierwszej edycji, program wzbogacono o działania edukacyjne. Podczas drugiej edycji (2008) zrealizowano cykl warsztatów dla nauczycieli pracujących w swoich klasach z wietnamskimi uczniami. 6 października odbyła się konferencja poświęcona edukacji międzykulturowej w polskich szkołach, a między 11 a 25 października - cykl teoretyczno-praktycznych szkoleń dla nauczycieli i edukatorów. Celem warsztatów było przekazanie wiedzy na temat kultury i obyczajowości społeczności wietnamskiej oraz nauka umiejętności niezbędnych do pracy z klasą, do której uczęszczają dzieci wietnamskie.

[Więcej informacji o szkoleniach](#)

Doświadczenia z 2008 roku rozwinęły się w kolejnych latach w cykl działań edukacyjnych związanych z tematyką wielokulturowości i obecności cudzoziemców w Polsce.

W 2010 i 2011 roku odbywały się Seminaria Wielokulturowe - cykl comiesięcznych spotkań z wielokulturowością. Ich celem było rozwijanie umiejętności dostrzegania odmienności oraz zdolności do efektywnego działania na styku kultur. Poza tematyką związaną z odmiennością kulturową, w programie seminariów znalazły się również prezentacje politycznych strategii akulturacyjnych wobec migrantów w krajach takich jak Francja, Wielka Brytania i Australia. Perspektywa ta miała umożliwić

uczestnikom refleksję zarówno nad samym procesem akulturacji migrantów, jak również nad wyzwaniem, jakie stwarza dla społeczeństwa przyjmującego to zjawisko.

[Więcej o Seminariach Wielokulturowych](#)

Ze względu na ograniczoną liczbę filmów artystycznych produkowanych przez autorów z Wietnamu lub o wietnamskim pochodzeniu oraz zgodnie z założeniami programowymi – podczas kolejnych edycji rozszerzono program o inne kinematografie z Azji Wschodniej i Południowo-Wschodniej. W 2009 roku o obszerną retrospektywę kinematografii Tajlandii, w 2010 o Singapur oraz Koreę, w 2011 o Tajwan i Japonię, w 2012 o Malezję i Hongkong. Wietnam był jednak wciąż obecny w postaci najnowszych filmów oraz w programie wydarzeń towarzyszących. Festiwal stał się jedynym w Polsce corocznym przeglądem kinematografii azjatyckich oraz rozpoznawaną, cenioną i powszechnie znaną w środowisku kinomanów imprezą filmową. Ze swoim ambitnym programem trafia do wymagającego widza. Doceniają go także krytycy filmowi. Gośćmi festiwalu są corocznie wybitni reżyserzy azjatyccy. Pięć Smaków odwiedziło już m.in. Pen-ek Ratanarung, Bui Thac Chuyen, Ho Tzu Nyen, Dain Said, Effendee Mazlan. Choć w Polsce nie są oni jeszcze tak popularni jak autorzy z Zachodu, w środowisku kinowym są twórcami wysoko cenionymi, uchodząc za postacie-ikony współczesnej sztuki filmowej, a ich wizyty w Polsce urosły do rangi wyjątkowego wydarzenia dla społeczności kinomanów i krytyków.

Jednym z ważnych celów wydarzenia było przełamanie stereotypów dotyczących Wietnamczyków, a także aktywizacja społeczna i kulturalna społeczności wietnamskiej w Warszawie. Oba te cele skutecznie realizowano. Prezentacja współczesnej wietnamskiej kultury i społeczeństwa poprzez kino wpłynęła pozytywnie na postrzeganie tej społeczności przez widzów festiwalu. Wydarzenie przyczyniło się także do rozwoju ruchu związanego ze Stadionem X-lecia: słynnych niedzielnych śniadań w alejce z barami, odwiedzanych przede wszystkim przez młodą i opiniotwórczą inteligencję, ludzi zainteresowanych odkrywaniem i badaniem nowych, czasem niepopularnych, zjawisk w tkance kulturowej Warszawy.

Prezentacje polskich filmów z wietnamskimi napisami, w tym głośne premiery „Mojej krwi” Marcina Wrony i „Hanoi-Warszawa” Katarzyny Klimkiewicz, które cieszyły się ogromną popularnością azjatyckiej mniejszości – stworzyły ważną i silną przestrzeń wymiany kulturowej i integracji Polaków i Wietnamczyków. Znalazło to odbicie także w zespole osób realizujących festiwal i współpracujących przy kolejnych edycjach: składały się na niego przede wszystkim osoby o polskim i wietnamskim pochodzeniu, co jest ważnym wskaźnikiem aktywizacji Wietnamczyków, uchodzących raczej za zamkniętą społeczność.

Po rozszerzeniu programu o kinematografie innych rejonów Azji Wschodniej i Południowo-Wschodniej, festiwal postawił sobie za cel szerokie i niebanalne przedstawienie regionu polskim widzom. Przemiany gospodarcze zachodzące w Chinach, Wietnamie, Malezji czy na Filipinach, ale także utrzymywanie się i przemiany jednych z najsilniejszych na świecie systemów dyktatorskich w Birmie czy Korei Północnej, są znikomo komentowane w Polsce. Kino jest znakomitym medium, by o tej części świata opowiadać w sposób mądry i pozbawiony przysłowiowej cepelii oraz by budować wrażliwość na azjatycką mentalność i kulturę. Festiwal z tego potencjału skutecznie korzysta. W dobie globalizacji, wzajemnych przenikań kultur, przepływów między rejonami świata, taka wrażliwość i wiedza wydaje się szczególnie potrzebna, tym bardziej, że Daleki Wschód pozostaje tematem zaniedbywanym w mediach i programach polskich wydarzeń kulturalnych, a Azja w Polsce niesłusznie traktowana jest wciąż jako egzotyczny, bardzo daleki czy nawet „obcy” rejon świata.

www.piecsmakow.pl